

NBV 125 jaar!

De fusie tot NBV

Tekst Henk van der Scheer, foto Richard de Bruijn

De laatste loodjes wegen het zwaarst, vooral als er geen schrijver staat te springen om iets op papier te zetten. Na min of meer onrijp beraad heb ik me aangeboden, aangezien ik de laatste 25 jaar van de VBBN en het opgaan in de NBV bewust en van dichtbij heb meegemaakt. Het liep niet altijd even soepel in die periode, maar ondanks dat hebben we het eind van 2022 gehaald. Ja, samen met de imkers van de Imkerbond van de LLTB en de Bond van Bijenhouders van de NCB en dat stemt zeer tot tevredenheid.

Epiloog Wieb Top

Dit wordt dus de beschrijving van het tijdperk na 'Wieb Top', dat in 1998 begint. In zijn nabescherping in *Honderd jaar imkeren* zegt Wieb Top dat het ledental in de latere jaren daalde tot onder de 8.000 na eerst wel meer dan 20.000 te zijn geweest. Die grote aantallen gaven de vereniging aanzien en leverden internationale contacten op, aldus Top. Ik weet niet hoe groot het aantal leden nu precies is, maar door de fusie tot NBV bedraagt de oplage van het verenigingsblad *Bijenhouden* eind 2022 ruim 9.500. *Bijenhouden* is de opvolger van *Bijen*, een gezamenlijk blad van de Imkersbond ABTB, de Imkersbond van de LLTB, de Bond van Bijenhouders van de NCB en de VBBN.

In de eerste honderd jaar voltrok zich de overgang van korfteelt naar teelt van honingbijen in kasten. Daarmee kon de imker zijn volken beter beheren. Maar de honingproductie per volk is niet spectaculair toegenomen, integendeel, aldus Top. De imker was te veel afhankelijk van het weer en de dracht, meende hij. Een tweede crisis diende zich aan rond 1980. Toen verscheen de varroamijt in ons land. Toch is die crisis door handelend optreden en gedegen onderzoek door medewerkers van de Ambrosiushoeve en Bijen@wur bezworen. Er werd een bestrijdingsadvies opgesteld. Een hoogtepunt was de totstandkoming van het Bijenhuis in de jaren zeventig met daarin gevestigd de afdeling Handel, aldus Top. Wel beschrijft hij die situatie als "een betrekkelijk kleine vereniging van hobbyisten in een ruim zittend pak".

Imago van de bijenhouderij na 100 jaar

Als afsluiting van de eerste honderd jaar organiseerde de VBBN een symposium met drie sprekers die een visie over de toekomst uitspraken. De meest interessante visie was die van Prof. Dr. Cees van Woerkom over het imago van de bijenhouderij. De algemeen secretaris Heyta Rynja doet er verslag van in *Bijen* 1998-1. Daaruit citeer ik het volgende. "Bijenhouders zijn individualisten. Een imkervereniging is geen club van actievoerders. Kortom het is een maatschappelijk zeer stabiel, maar onopvallend sub-cultuurtje. De

vogelbescherming of de vlinderstichting verdedigen een schone zaak, imkers verdedigen eigenlijk niets. Ze houden bij. Daar krijg je geen flitsende beelden bij. Bedaardheid is een beeld dat opkomt bij 'imker' en het imago 'bedaarheid' past bij het archetype van de 'beheerder'. Er zijn twee manieren om met de natuur om te gaan: beheersen of beheren. Imkers doen wel iets aan beheersen in de vorm van veredeling, maar passen geen biotechnologie toe. Anders was de angel er allang uitgekruist! Het publiek denkt aan de imkerij als een wat bedaaude vereniging, een beetje nostalgisch, bezig met een intrigerend insectenvolkje, op een vriendelijke positieve manier. Maar een beetje veraf. De houding van het publiek kan omschreven worden als 'welwillend onverschillig'.

Imkers moeten een beetje uit de oude-ambachten sfeer komen. Het korfvlechten hoeft helemaal niet overboord gegooid te worden, maar er moet een accentverschuiving optreden. Open dagen zijn bijvoorbeeld een goede mogelijkheid om het publiek in aanraking te brengen met imkers en bijen. Er moet wat meer aansluiting komen met de beweging van ecologisch natuurbeheer. De bij past bij de moderne natuurontwikkeling. Een goed contact met natuurorganisaties is daarvoor heel belangrijk. Dan zou wel het concurrentieprobleem honingbij en in het wild levende bijen opgelost moeten worden. Daarvoor moeten de imkers anders gaan denken: niet meer denken in termen van honing, maar aan natuurontwikkeling en biodiversiteit. Natuurorganisaties zijn voor de beeldvorming van het publiek heel belangrijk. Helemaal aan de andere kant zou ook de relatie met de economie, de tuinbouw voorop, meer accent moeten krijgen. Bijen passen in een moderne benadering van de landbouw, waar biologische gewasbescherming eveneens met stip genoteerd staat. De ingang richting scholen is ook belangrijk, maar moet niet te eenzijdig benaderd worden. Jongeren zijn weinig milieuvriendelijker geworden, hoewel de laatste tientallen jaren op scholen enorm veel aandacht aan het 'milieu' wordt besteed. Dat kan juist averechts werken. De bijenteelt moet niet een te sterk opgelegd educatief sfeertje meekrijgen. En vergeet de media niet: imkers hebben geen spektakel te bieden, maar kunnen wel met aansprekende thema's naar buiten komen. En dan niet alleen radio en tv, juist ook huis-aan-huisblaadjes. Het publiek is wel geïnteresseerd in de natuur, maar weet te weinig van bijen. Voor een actueel imago-beleid moet de bij wat flitsende vleugeltjes krijgen. Imkers krijgen een goed gevoel als ze ze zien vliegen. Nu het publiek nog."

Het NBV-kantoor in Ede

Het ruim zittend pak

Over die visie zometeen meer, maar eerst nog even de opmerking van Wieb Top over de situatie met het Bijenhuis en de afdeling Handel: "een betrekkelijk kleine vereniging van hobbyisten in een ruim zittend pak." Nou, die situatie heeft de fusie tot NBV dan ook zeer bemoeilijkt. De zuidelijke imkerbonden zagen dat ruim zittend pak niet zitten en dat pak is dan uiteindelijk ook van de hand gedaan. Reden waarom de vereniging sinds eind 2019 kantoorfaciliteiten huurt in Ede. En dan zitten we meteen in de laatste periode, 2018-2022.

Visionaire blik zat er niet ver naast

Het is interessant om na te gaan in hoeverre de visionaire blik van Van Woerkom is uitgekomen. Allereerst de bedaarheid. Die is er nog wel, maar het imago is toch wat opgekrikt door het aantal dames en jongere imkers dat tegenwoordig ook bijen houdt. De vroeger spreekwoordelijke imker, met pijp, op klompen en getooid met pet, korf vlechtend op open dagen is toch een kleine minderheid geworden. Die open dagen moeten we vooral benutten om de mooie kanten van onze hobby te promoten en uit te leggen hoe we onze bijen beheren. Het leven van een bij is wel degelijk interessant voor leken.

En nee, angels zijn er niet uitgekruist, maar de ontwikkeling gaat meer in de richting van verminderd gebruik van chemie en het selecteren van varroaresistente bijen, beheersen dus.

Ook is er meer aangesloten bij ecologisch natuurbeheer. We willen graag meer bloemetjes in de weilanden, meer bloemstroken als akkerrand en het geven van voorlichting daarover aan gemeentelijke groenbeheerders. Dat helpt om meer dracht te krijgen. We leiden daartoe ambassadeurs op en dat is een goede zaak. Biodiversiteit is een begrip geworden in de imkerij. Ook wilde bijen hebben baat bij meer biodiversiteit. Daarin kunnen we ons vinden met natuurorganisaties, mits we geen honderden volken zetten vlak bij Natura 2000-gebieden. Verreweg de meeste imkers zijn hobbyist en de kleine groep beroepsimkers richt zich niet op honing, maar op bestuiving van economisch belangrijke gewassen in zowel open als bedekte teelten. Daarmee draagt de imkerij bij aan de economie van ons land. Ook in de media kunnen we naar buiten komen met aansprekende verhalen over bloemetjes en bijtjes, oftewel het interessante leven van onze honingbijen. We hebben als vereniging een uitstekende cursusmap gemaakt om imkers op te leiden. Een taak die vroeger door de overheid werd verzorgd.

Wat de nationale overheid nog wel doet is samen met de EU het onderzoek naar bijenteelt financieren. Ook zaken als AVB en spuitschade krijgen de aandacht. Alleen al om die reden is een regelmatig contact met het ministerie van LNV en de uitvoerende instantie NVWA nodig. De grootste zorg is nog om voldoende bemensing van besturen en commissies te krijgen. Jongeren hebben helaas niet altijd tijd voor en zin in dat soort klussen. ●